

ПРЕДЛОГ – АМАНДМАНИ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕДИУМИ

Амандман I

Се додава нов член 2 со наслов „Цел“ кој гласи: „Целта на овој Закон е да се обезбеди заштита на слободата на изразувањето и медиумскиот плурализам во Република Македонија, во согласност со Уставот на Република Македонија и со меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Образложение

Предложениот текст на Законот не ја наведува изрично заштитата на слободата на медиумите како своја цел. Организацијата Article 19, што се занимава со унапредување и заштита на слободата на изразувањето, смета дека мора да се наведе специфична цел на законот затоа што тоа ќе помогне при толкувањето на неговите одредби. Article 19 препорачува цел на Предлог-Законот за медиуми да биде заштитата на слободата на медиумите¹.

Амандман II

Во членот 2 точката 1 зборовите „односно било каков вид на комуникација“ се бришат, а во втората реченица пред зборот „билтени“ се додаваат зборовите „книгите, учебниците.“

Образложение

Со оглед дека во дефиницијата една од целите се „и други потреби на пошироката јавност“ треба да се отстранат сите можности за злоупотреба во толкувањето и примената на одредбите. Воедно, учебниците и книгите треба да бидат изземени од дефиницијата на медиумите со оглед дека тие се дел од образовниот процес за кој е надлежен друг орган.

Амандман III

Во членот 2 точките 5 и 6 се бришат.

Образложение

Дефиницијата на новинар е непотребна. Новинарството е отворена професија и се дефинира само со својата мисија, а тоа е известување на јавноста. Вршењето на новинарската дејност не треба да се врзува само со одредена стручна спрема (студии по новинарство) или припадност на структурирана редакција. Практично, секој што се занимава со собирање, уредувачка обработка и пренесување на информации може да се смета за новинар. Воедно, вршењето на самостојно занимање налага посебна регистрација во Централниот регистар што може да повлекува ограничување при акредитациите и пристапот до институциите.

Согласно препораките на Советот на Европа и ОБСЕ, печатените медиуми и онлине медиумите (електронските публикации) не треба да бидат ставени во ист регулаторен режим со радиодифузните медиуми, односно Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги да нема надлежност и врз печатените и онлине медиуми. Исто така, сите меѓународни организации се едногласни дека регулацијата во областа на печатените медиуми и онлине медиумите (електронски публикации) би требало да биде оставена на саморегулација.

Амандман IV

Во членот 3 ставовите 2 и 3 се менуваат и гласат:

„(2) Слободата на медиумите ја вклучува независноста од државата и од било која организација или интересна група.

---

¹ На пример, финскиот Закон за примена на слободата на изразување во масовните медиуми или шведскиот Закон за слобода на печатот експлицитно наведуваат дека нивна цел е заштитата на слободата на медиумите.

(3) Слободата на изразување може да бидат ограничени само согласно Уставот на Република Македонија “

Образложение

Слободата на медиумите никаде не се дефинира, тука таа се сфаќа најшироко во пракса. Уставот на РМ во член 54, меѓународното право или поточно Европската конвенција за човекови права признаваат само ограничување на слободата на изразување, па со оглед дека ратификуваните меѓународни договори се дел од правниот поредок, односно од уставниот поредок на Република Македонија, предлагаме соодветна измена во тој правец.

Амандман V

Во членот 6 се додава нов став 1 кој гласи:

„(1) Забрането е објавување на информации и/или слики од страна на медиумите со кои се открива идентитетот или се овозможува идентификација на малолетник вклучен во каков било облик на насилство, без оглед дали е сведок, жртва или сторител, или малолетникот се обидел или извршил самоубиство, а не смее ниту да се изнесуваат поединости од семејните односи и приватниот живот на малолетникот.“

Ставот 2 кој станува став 3 се менува и гласи: „Издавач на електронска публикација е должен, со помош на соодветно техничко решение и на соодветен начин да ги предупреди корисниците дека електронската публикација кон која пристапуваат содржи порнографски содржини“.

Образложение

Предложената одредба за новиот став 1 беше содржана во Нацрт – Законот за медиуми и аудиовизуелни медиумски услуги објавен на 8 април 2013 година. Сметаме дека е добро решение за заштита на интересите на малолетните лица.

Во ставот 2 кој би станал став 3 зборот „оневозможи“имплицира „цензура“, додека издавачите би требало да „предупредуваат“. Во своето мислење за нацрт-Законот, организацијата Article 19 смета дека одлуката што ќе гледаат и читаат, и до која содржина ќе пристапуваат нивните деца е на родителите, и дека одговорноста за ограничување на пристапот до одредени содржини или програми ја имаат родителите. Родителите можат да го ограничат пристапот до таквите содржини со користење на системи заштитени со лозинка.

Амандман VI

Во членот 7 став 1 се бришат зборовите „како и јавниот ред и мир“.

Образложение

Понудената формулација „јавниот ред и мир“ е премногу широка, со оглед на фактот дека, на пример, и недоличното однесување, и прегласното слушање на музика се сметаат за нарушувања на јавниот ред и мир. Таквото ограничување може да биде злоупотребено и да ги стави радиодифузерите во функција на известувачката политика на власта, особено во случаи на граѓански протести.

Амандман VII

Во членот 10 ставот 3 се менува и гласи:

„(3) Издавачот на медиум треба да ги почитува професионалните правила на новинарската професија.“

Образложение

Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета утврдува судска постапка во случаите на навреда и клевета. Професионалните правила на одредена професија не се содржани во законодавство, туку во одредени етички кодекси и не се предмет на законско регулирање.

Амандман VIII

Насловот на членот 11 и членот 11 се менуваат и гласат:

„Професионална независност

(1) Лицата кои се вработени или на било каков начин ангажирани во новинарски активности имаат право на професионална независност од сопственикот или издавачот на медиумот и од било кое физичко или правно лице или здруженија без правна способност, како и заштита од било каков притисок од сопственикот или медиумот или спонзор кој врши влијание на медиумската содржина (уредничка независност и независност на новинарството).

(2) На новинарите не смеат да им бидат повредени правата од работен однос за нивното одбивање да ги следат инструкциите со кои се врши повреда на уредничката независност и независноста на новинарството.“

Образложение

Со предложената измена се гарантира професионалната независност од сопствениците, спонзорите или било кои трети лица.

Амандман IX

Членот 17 се менува и гласи:

„Член ??

Секое физичко или правно лице има право да бара од одговорното лице на Радиодифузерот бесплатно да објави исправка, односно одговор на емитираната неточна, односно нецелосна информација со која се повредува легитимното право или интерес на лицето, особено на неговото достоинство, чест или углед.

Барањето за објавување на исправката, односно на одговорот се поднесува во рок од 15 дена од денот на објавувањето на информацијата на која се однесува исправката, односно одговорот.

Во барањето се наведува информацијата на која се однесува исправката, односно одговорот, како и датумот и часот на нејзиното емитирање или објавување.

Барањето за исправка, односно за одговор, се поднесува во пишана форма и мора да ги содржи сите потребни податоци за подносителот и неговата адреса.

Член ??

Под поимот исправка се подразбира корегирање погрешни тврдења или неточни наводи во објавената информација, како и изнесување факти и околности со кои повредениот ги побива или со намера за побивање битно ги дополнува наводите во објавената информација.

Под поимот одговор се подразбира текст или порака од иста природа и со иста должина како и објавената информација во која е споменато името, односно називот на барателот на одговорот или на некој друг начин е во директна врска со него. Со одговорот суштински се одрекуваат или битно се надополнуваат спорните наводи за фактите и податоците во објавената информација.

Член ??

Исправката, односно одговорот се објавува без измени и дополнувања, на исто или соодветно место во програмата и на ист или сличен начин на оној на кој била објавена информацијата.

Исправката, односно одговорот не смеат да бидат несразмерно подолги од информацијата, односно од делот на информацијата на која се однесуваат.

На објавената исправка, односно одговор не е дозволено да се емитира коментар.

Член ??

Одговорното лице во издавачите на медиум е должно да ја емитира исправката, односно одговорот во првата следна радио или телевизиска емисија од ист вид, односно печатена

или електронска публикација, а најдоцна во рок од три дена од денот на добивањето на барањето, освен ако:

- исправката, односно одговорот не се однесува на информацијата на која се повикува заинтересираното лице;
- исправката, односно одговорот не содржат податоци во врска со наводите во информацијата;
- емитувањето на одговорот би било спротивно на закон;
- исправката, односно одговорот е несразмерно поголема од информацијата на која таа се однесува;
- се работи за научна или уметничка критика, со исклучок на исправките на неточни податоци или навредливи и тенденциозни наводи;
- веќе е побарана исправка, односно одговор за истата содржина на информацијата, односно тече спор пред надлежниот суд за необјавување на исправката, односно одговорот на информацијата;
- издавачите на медиум сам веќе објавил исправка на објавената информација и
- барањето е поднесено по истекот на рокот.

Член ??

Издавачите на медиум е должен на заинтересираното лице, на негов трошок, да му обезбеди копија од снимката на објавената информација, односно примерок од печатот и тоа најдоцна во рок од три дена од денот на приемот на писменото барање на заинтересираното лице.

Копијата од ставот 1 на овој член се доставува до заинтересираното лице исклучиво за лична употреба.

Не е дозволено умножување ниту јавно објавување на копијата без согласност на издавачот на медиумот освен во рамките на судска постапка.

Член ??

Ако одговорното лице во издавачите на медиум не ја емитува исправката, односно одговорот на начин и во роковите определени со овој закон, заинтересираното лице има право да покрене постапка пред надлежниот суд за објавување на исправката, односно одговорот во рок од 30 дена од истекот на рокот определен со членот 152 став 2 од овој закон.

Член ??

Доколку судот донесе пресуда со која на издавачите на медиум му се наложува да ја објави исправката, односно одговорот при објавувањето мора да се наведе дека се работи за објава заснована на судска пресуда и да се цитира изречената пресуда.“

Образложение

Предлагаме воведување на постоечките решенија од Законот за радиодифузната дејност со оглед дека Законот за граѓанска одговорност од клеветата и навреда не ја регулираат детално постапката во делот на бесплатна објава без измени и дополнувања, право на копија од снимката на објавената информација, право на судска заштита во случаи на необјавување на исправката/одговорот.

Постојното регулирање е во согласност со Европската конвенција за прекугранична телевизија и Директивата на ЕУ. Сметаме дека не треба да се прават ретроградни чекори во остварувањето на ова право кое е особено важно. Тоа беше препорачано и од експертизата на Советот на Европа.²

---

² Совет на Европа, Директорат за човекови права и владеење на правото, Оддел за информатичко општество, ДГ1(2013) 10, 31 мај 2013 година, стр.19